

Sygn. akt IV U 1831/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2019 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jolanta Krzywonos
Protokolant:	st. sekr. sądowy Maria Misiuda

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2019 r.

sprawy M. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J.

o składki ubezpieczeniowe

na skutek odwołania M. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J.

z dnia 27 września 2018 znak : (...)

z dnia 27 listopada 2018 znak : (...)

I. oddala odwołanie od decyzji z dnia 27 września 2018 znak : (...) w części dotyczącej zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne , ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy za miesiąc czerwiec 2018r ,

II. umarza postępowanie w przedmiocie odwołania od decyzji z dnia 27 września 2018 znak : (...) w części dotyczącej zadłużenia na ubezpieczenie społeczne , ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy za miesiąc lipiec 2018r,

III. umarza postępowanie w przedmiocie odwołania od decyzji z dnia 27 listopada 2018 znak : (...).

Sygn. akt IV U 1831/18

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 14 listopada 2019 r.

Decyzją z dnia 27.09.2018r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. na podstawie art. 83 ust. 1 oraz art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych określił dla M. R. wysokość zadłużenia z tytułu składek na 2 326,78 zł w tym na:

- 1) ubezpieczenie społeczne za okres od czerwca do lipca 2018r. w kwocie 1 556,28 zł oraz należne odsetki w kwocie 21,00 zł,
- 2) ubezpieczenie zdrowotne za okres od czerwca do lipca 2018r. w kwocie 639,88 zł oraz należne odsetki w kwocie 00,00 zł,
- 3) Fundusz Pracy za okres od czerwca do lipca 2018r. w kwocie 130,62 zł oraz należne odsetki w kwocie 00,00 zł.

Decyzją z dnia 27.11.2018r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. określił wysokość zadłużenia M. R. z tytułu składek za okres od sierpnia do września 2018r. w wysokości 2 326,78 zł w tym na:

- 1) ubezpieczenie społeczne w kwocie 1 556,28 zł oraz należne odsetki w kwocie 21,00 zł,
- 2) ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 639,88 zł oraz należne odsetki w kwocie 00,00 zł,
- 3) Fundusz Pracy w kwocie 130,62 zł oraz należne odsetki w kwocie 00,00 zł

W uzasadnieniu w/w decyzji organ rentowy podał, iż zgodnie z art. 46 ust. 1 powołanej ustawy płatnik składek jest obowiązany obliczać, potrącać z dochodów, rozliczać i opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. Dodał dalej, że ZUS zawiadomił M. R. o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy, wzywając go jednocześnie do złożenia pisemnych wyjaśnień w sprawie przyczyn nieopłacenia składek, pod rygorem wydania decyzji w sprawie określenia wysokości należności z tego tytułu na podstawie zgromadzonych dowodów. Postępowanie wyjaśniające wykazało, że płatnik M. R. nie dopełnił obowiązku złożenia prawidłowych dokumentów rozliczeniowych.

W odwołaniach M. R. zarzucił, iż decyzje zostały wydane w sytuacji, w której brak jest uprzedniego prawomocnego stwierdzenia podlegania przez wnioskodawcę ubezpieczeniom społecznym na terenie Polski w spornych okresach. Odnośnie decyzji z dnia 27 listopada 2018r. wskazał, iż organ rentowy miał wiedzę o ubezpieczeniu na terenie Niemiec w związku z pracą u pracodawcy WorkExpress UG od lipca 2018r. do czerwca 2022r. Wnosił o zmianę decyzji.

W odpowiedzi na odwołania Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. wnosil o ich oddalenie podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonych decyzjach.

Zarządzeniem z dnia 8 lutego 2019r. Sąd połączył sprawy z odwołań od w/w decyzji do wspólnego prowadzenia i rozstrzygnięcia.

Sąd ustalił, co następuje:

M. R. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą od 26 sierpnia 2005r. pod nazwą M. R. (...).

W dniu 22.03.2016r. złożył wniosek o ustalenie właściwego ustawodawstwa od 1 lutego 2016r. z tytułu zatrudnienia u słowackiego pracodawcy S. S. s.r.o.

Pismem z dnia 29 marca 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. ustalił dla M. R. jako właściwe ustawodawstwo słowackie na okres od 01.02.2016r. do 31.01.2017r.

W odpowiedzi instytucja słowacka uznała, że nie można wobec M. R. zastosować ustawodawstwa słowackiego w w/w okresie, bowiem praca przez niego wykonywana na terytorium Republiki Słowacji ma cechy pracy marginalnej.

Wobec powyższego ZUS w piśmie z dnia 9 kwietnia 2018r. stwierdził, że M. R. od 01.02.2016r. do 31.01.2017r. tymczasowo podlega ustawodawstwu polskiemu.

W piśmie z dnia 8 kwietnia 2019r. adresowanym do wnioskodawcy i słowackiego organu ubezpieczeniowego (...) Oddział J. stwierdził, że M. R. tymczasowo podlega ustawodawstwu słowackiemu od 01.02.2018r. do 30.06.2018r. Jednocześnie poinformował, że powyższe ustalenie ma charakter tymczasowy.

Słowacki organ rentowy nie zgodził się z tymi ustaleniami.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził zatem tymczasowe podleganie przez M. R. tymczasowo ustawodawstwu polskiemu w w/w okresach.

Decyzją z dnia 27.09.2018r. organ rentowy określił dla M. R. wysokość zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy za okres od czerwca do lipca 2018r. w łącznej wysokości 2 326,78 zł z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

Z uwagi na brak informacji o ustaleniu ustawodawstwa właściwego za okres od sierpnia 2018r. organ rentowy w dniu 27 listopada 2018r. wydał decyzję określającą wysokość zadłużenia wnioskodawcy za okres od sierpnia do września 2018r. w wysokości 2 326,78 zł.

W dniu 1 lipca 2018r. M. R. zawarł umowę o pracę z pracodawcą niemieckim WorkExpress UG. Strony ustaliły czas trwania umowy do 30 czerwca 2022r.

Pismem z dnia 8 kwietnia 2019r. organ rentowy poinformował M. R., że w okresie od 01.07.2018r. do 30.06.2019r. podlega ustawodawstwu niemieckiemu.

Decyzjami z dnia 11 października 2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. uchylił w całości decyzję z dnia 27.11.2018r. nr (...) oraz zmienił decyzję z dnia 27.09.2018r. nr (...) określając wysokość zadłużenia M. R. za czerwiec 2018r. w wysokości: FUS – 778,14 zł, FUZ – 319,94 zł i FP – 65,31 zł.

Powyższych ustaleń Sąd dokonał w oparciu o dowody z dokumentów w aktach ubezpieczeniowych oraz dokumenty zawarte w aktach sprawy. Treść i forma wskazanych dowodów nie budziły wątpliwości.

Odwołujący się, prawidłowo zawiadomiony o terminie rozpraw w niniejszym postępowaniu nie stawiał się na rozprawy i nie przedstawił żadnych dowodów na poparcie twierdzeń i wniosków zawartych w złożonym odwołaniu.

Sąd zważył:

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że zgodnie z art. 477¹³ § 1 k.p.c. zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji lub wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności zaskarżonego orzeczenia przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji lub orzeczenia uwzględniającego w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Poza tym zmiana lub wykonanie decyzji lub orzeczenia nie ma wpływu na bieg sprawy.

Uwzględniając powyższe zasadnym jest umorzenie postępowania w części dotyczącej odwołań od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z 27 września 2018r. w części dotyczącej zadłużenia na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy za miesiąc lipiec 2018r. (punkt II wyroku) oraz decyzji z 27 listopada 2018r. (punkt III wyroku).

Rozważając zasadność wniesionego przez M. R. odwołania w zakresie decyzji z 27 września 2018r. określającej wysokość zadłużenia za miesiąc czerwiec 2018r. stwierdzić należy, iż przedmiot i zakres postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyznacza treść zaskarżonej decyzji. W niniejszej sprawie (...) Oddział w J. wydał decyzję ustalającą dla wnioskodawcy podstawę wymiaru składek ubezpieczeniowych z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

Wnioskodawca zakwestionował zawarte w niej stanowisko zarzucając przedwczesność decyzji, przy czym swojego stanowiska nie poparł żadnym dowodem.

Wskazać należy, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych i sąd ubezpieczeń społecznych są pozbawieni kompetencji do samodzielnej oceny stosunku prawnego stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim wobec osoby wnoszącej o ustalenie właściwego ustawodawstwa. Co prawda, instytucja miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się o ustalenie ubezpieczenia społecznego w innym państwie może powziąć wątpliwości co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa, lecz może chodzić jedynie o wątpliwości co do określenia ustawodawstwa mającego zastosowanie do zainteresowanego, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego tj. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego Dz.U.UE.L.2004.166.1 i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia wykonawczego tj. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego Dz.U.UE.2009.284.1, czyli niepewności co do tego, czy osoba wnosząca o ustalenie prawa właściwego jest objęta systemem zabezpieczenia społecznego w więcej niż jednym państwie członkowskim. Wątpliwości te instytucja miejsca zamieszkania wnioskodawcy rozstrzyga z zastosowaniem trybu rozwiązywania sporów co do ustalenia ustawodawstwa właściwego, wskazanego w szczególności w art. 6, art. 15 oraz art. 16 rozporządzenia wykonawczego, które nakazują zwrócić się - w przypadku istnienia wątpliwości bądź rozbieżności - do instytucji innego państwa członkowskiego. Instytucje niezwłocznie dostarczają lub wymieniają między sobą wszystkie dane niezbędne dla ustanowienia i określenia praw i obowiązków osób, do których ma zastosowanie rozporządzenie podstawowe. Przekazywanie tych danych odbywa się bezpośrednio pomiędzy samymi instytucjami lub za pośrednictwem instytucji łącznikowych. Zastosowanie ma również decyzja Nr (...) Komisji Administracyjnej w sprawie ustanowienia procedury dialogu i koncyliacji w zakresie ważności dokumentów, określenia ustawodawstwa właściwego oraz udzielania świadczeń na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 (Dz.U.UE.C 106 z 24 kwietnia 2010 r.) (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2013 r., II UK 333/12, OSNP 2014 Nr 3, poz. 47 i z dnia 11 września 2014 r., II UK 587/13, lex nr 1545145).

W niniejszej sprawie z treści pisma ZUS z dnia 16 lipca 2019r. wynika, iż ustalono dla M. R. jako właściwe ustawodawstwo słowackie w zakresie zabezpieczenia społecznego od 1 lutego 2018r. do 30 czerwca 2018r., o czym ZUS poinformował instytucję słowacką. Jednakże wobec stanowiska instytucji słowackiej o niemożliwości zastosowania ustawodawstwa słowackiego organ rentowy ustalił jako tymczasowo właściwe ustawodawstwo polskie zawiadamiając o tym wnioskodawcę.

Uprzednie wskazuje, że organ rentowy działał w ramach art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego nr 987/2009. Należy zauważyć, że wyznaczone zakresem art. 16 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego obowiązki instytucji właściwej miejsca świadczenia pracy sprowadzają się do udzielenia stosownych wyjaśnień i przedstawienia swojego stanowiska (opinii) odnośnie do ustawodawstwa właściwego i ani przepisy rozporządzenia wykonawczego ani decyzja Nr (...) Komisji Administracyjnej nie stawiają w tym zakresie żadnych wymagań formalnych, w szczególności nie wymaga się wydania przez instytucję właściwą miejsca wykonywania pracy najemnej formalnej decyzji w indywidualnej sprawie. Opinia ta może zatem przybrać postać pisma (informacji), stąd dla oceny, czy przedstawione w nim stanowisko ma zastosowanie do indywidualnej sytuacji zainteresowanego występującego z wnioskiem o ustalenie ustawodawstwa, ważna jest jego treść. Jeżeli, jak w sprawie niniejszej, w informacji podano, że w stosunku do M. R. nie można zastosować ustawodawstwa słowackiego w okresie od 01.02.2018r. do 30.06.2018r., to jest to równoznaczne z wyrażeniem stanowiska odnośnie braku tytułu do podlegania przez w/w ubezpieczeniu społecznemu na Słowacji, a w konsekwencji stanowiska o braku konkurencji tytułów ubezpieczenia w rozumieniu art. 11 ust. 1 rozporządzenia podstawowego. W takiej sytuacji Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ustalając jako właściwe dla wnioskodawcy ustawodawstwo polskie, nie dokonuje nieuprawnionej oceny stosunku prawnego stanowiącego tytuł ubezpieczenia osoby zainteresowanej w Słowacji, ale jedynie uwzględnia stanowisko strony słowackiej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 października 2016 r. I UZ 22/16 lex nr 2159129).

Zauważyć należy, że wpis działalności gospodarczej do prowadzonej przez upoważniony organ ewidencji działalności gospodarczej nie tylko legalizuje wykonywanie działalności gospodarczej, ale też wyznacza czasowe granice bycia przedsiębiorcą, stwarza domniemanie prowadzenia objętej wpisem działalności. W myśl zaś art. 46 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z 13 października 1998 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 300 t.j.) płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. Przepis art. 47 ustawy z kolei wyznacza terminy, w których płatnicy składek powinni przekazać do ZUS dokumenty rozliczeniowe (deklarację rozliczeniową oraz imienne raporty miesięczne) i opłacić składki należne za dany miesiąc. Stanowi, że przedmiotowy obowiązek powinien zostać wykonany co miesiąc z dołu, w następujących terminach: 1) do 5 dnia następnego miesiąca – w przypadku płatników będących jednostkami budżetowymi i samorządowymi zakładami budżetowymi; 2) do 10 dnia następnego miesiąca – w przypadku płatników będących osobami fizycznymi opłacającymi składkę wyłącznie za siebie; 3) do 15 dnia następnego miesiąca – w odniesieniu do pozostałych płatników. Przepisy jasno więc precyzują czas na wykonanie obowiązku złożenia stosownych dokumentów rozliczeniowych oraz opłacenia składek.

Natomiast od nieopłaconych w terminie składek należne są od płatnika składek odsetki za zwłokę na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (art. 23 ust. 1 ustawy).

Stosownie do treści art. 32 ustawy systemowej, do składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na ubezpieczenia zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę, dokonywania zabezpieczeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

Według treści art. 18 ust. 8 w/w ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe - art. 20 ust. 1 powołanej ustawy.

Zgodnie zaś z art. 81 ust. 2 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1510 t.j.), podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne dla osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski".

Stosownie do treści art. 104 ust. 1 pkt 3 ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2018r. poz. 1265) obowiązkowe składki na Fundusz Pracy, ustalone od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe bez stosowania ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, wynoszących w przeliczeniu na okres miesiąca, co najmniej minimalne wynagrodzenie za pracę opłacają m.in. osoby prowadzące działalność gospodarczą.

Skoro, jak wynika z danych ZUS, (...) nie dopełnił obowiązku naliczenia i opłacenia należnych składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy, to posiada względem ZUS zadłużenie z tego tytułu. Skutkowało to określeniem przez Zakład wysokości zadłużenia w tym zakresie i wydaniem decyzji.

Końcowo należy zaznaczyć, iż w sytuacji, gdy ustawodawstwo ustalone jako tymczasowe zostanie ostatecznie zmienione na wnioskowane przez stronę, składki zapłacone za sporny okres zostaną pomiędzy instytucjami rozliczone. Zgodnie bowiem z art. 6 ust. 4 i 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 przypadku, gdy zostanie ustalone, że mające zastosowanie ustawodawstwo nie jest ustawodawstwem państwa członkowskiego, do którego zainteresowany został tymczasowo przypisany, lub że instytucja, która tymczasowo przyznała świadczenia, nie jest instytucją właściwą, uważa się, że instytucja, którą uznano za właściwą, jest instytucją właściwą z mocą

wsteczną, tak jak gdyby rozbieżność opinii nie miała miejsca, najpóźniej od dnia tymczasowego przypisania lub od pierwszego tymczasowego przyznania danych świadczeń. W razie konieczności instytucja uznana za właściwą oraz instytucja, która tymczasowo wypłacała świadczenia pieniężne lub tymczasowo otrzymywała składki, ustalają w stosownych przypadkach, zgodnie z przepisami tytułu IV rozdział III rozporządzenia wykonawczego, sytuację finansową zainteresowanego w odniesieniu do składek i świadczeń pieniężnych wypłacanych tymczasowo.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie od decyzji z dnia 27 września 2018r. w części dotyczącej zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy za miesiąc czerwiec 2018r. złożone w sprawie jako bezzasadne, o czym orzekł w punkcie I wyroku.